

SLOVENSKI NAROD

Iznaj vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike. — Inzerati do 80 petič vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2,50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati petič vrst a Din 4. — Popust po dogovoru, inzerati davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strommayerjeva ulica 1, telefon št. 66; podružnica uprave: Kocencova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob hotelovcu 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Trozveza Anglija - Francija - Rusija bo branila Češkoslovaško pred napadom

Uradna objava angleške vlade neposredno po sinočnjem govoru Hitlerja — V primeru napada na Češkoslovaško bo Anglija skupno s Francijo in Rusijo priskočila na pomoč — Prvi vojaški ukrepi v Angliji

vaškega spora. V svestu so poslali Hitlerjev govor po radiu vsi člani ožjega kabineta. Zunanje ministrstvo je sproti skrbelo za prevod Hitlerjevih izjav, tako da so bili ministri takoj poučeni o vsebini govora. Po kratkem posvetu ožjega kabineta je bilo ob 22.30 izdano uradno poročilo in ob enem objavljeno tudi po vseh angleških radijskih oddajah, v katerem angleška vlada na nedvoumen način obelodanjuje svoje stališče za primer oboroženega napada Nemčije na Češkoslovaško. Poročilo se glasi:

«Predsednik angleške vlade Chamberlain se je zelo trudil skupaj s kancelarjem Hitlerjem, da bi rešil češkoslovaško vprašanje na miren način. To je danes še mogoče storiti na miren način, ker je odstop sudetskih krajev s sudetskimi Nemci zagotovljen s pristankom Anglije, Francije in Češkoslovaške. Ako pa bo prišlo kljub temu do napada na CSR, potem bo Francija šla takoj na pomoč z oboroženo silo CSR. Francoski pomoči se bosta pridružil brezdvomno tudi Anglija in Rusija. Ni še prepozno preprečiti nesreče, ki grozi Evropi in civilizaciji, vendar pa morajo vsi narodi zastaviti vse sile v zadnjem trenutku za mirno rešitev.»

V merodajnih krogih izjavljajo, da se je angleška vlada odločila za to objavo predvsem zaradi tega, da prepreči vsak dvom o stališču Anglije za primer kon-

fliktu.

PARIZ, 27. sept. e. Sinočnja uradna objava angleške vlade je izzvala v pariških krogih največjo senzacijo. Pripisujejo ji naravnost odločen pomen v razvoju evropske situacije. Ta izjava je bila podana sredi po izmenjavi misli v teku večerašnjega dne med Francijo, Anglijo in Rusijo. London in Pariz sta bila večer v stalni zvezi in sredi je bil francoski poslanik Corbin ponovno sprejet v Foreign Officeu. V Parizu podpirajo kot posebno značilno, da angleška vlada prvič v svoji izjavi poudarja tudi udeležbo Rusije, s katero Anglija nima sklenjenega nobenega posebnega sporazuma.

S pristojnega mesta je bilo sinoči izdano naslednje poročilo o situaciji: Zadnji teden je predsednik vlade poskušal, da se Hitlerju nudi vse do skrajnosti za mirno rešitev češkoslovaškega vprašanja. Se vedno so možna pogajanja. Nemška zahteva za odstop sudetskih krajev je bila sprejeta od Anglije. Francije in tudi od Češkoslovaške; toda če kljub vsem prizadevanjem Chamberlaina pride do napada na Češkoslovaško, bo rezultat ta da se bo Francija čutila obvezano priskočiti na pomoč, a Anglija in Rusija bosta stopili na njeno stran. Se ni prepozno, da se prepreči velika tragedija. Vsi narodi morajo vztrajati na sporazumu potom svobodnih pogajanj. To poročilo se smatra v političnih krogih kot jasna deklaracija, da je v primeru vojne zagotovljena francosko-angleškoslovaška koalicija, podobna oni v letu 1914.

random ustvaril nov položaj. Nov položaj je zanj v tem, da ni zahtevalo, da to, kar je obljubil, tokrat tudi izpolni. Beneš je vedno obljubil, pa ni nikdar nič izpolnil. Sedaj naj bi se prvič zgodilo, da bi nekaj tudi izpolnil. Takemu njegovemu postopanju je sedaj konec. On bo moral 1. oktobra izročiti nam naše področje.

Glede na sudetsko-nemški problem je moje potrpljenje sedaj pri kraju. Jaz sem dr. Benešu postavil svoje zahteve. V njegovih rokah je sedaj mir ali vojna. On bo Nemcem dal svobodo ali pa si bomo mi to

svobodo ali lekat. Eno mora svet vedeti: če nikoli nisem bil strahopeten. Jaz stopam pred svoj narod kot pravi vojak in za menoj bo, to naj svet ve, marširal ves narod in to drugačen narod kakor leta 1918. Če je takrat demokratičnim pridigarjem uspelo narodu vcepiti strup demokratičnih fraz, se to sedaj ne more več zgoditi.

V tej uri hočemu vsemu svetu pokazati svojo voljo, ki je močnejša od vsake sile in od vsake nevarnosti. Naša odločitev je padla. Sedaj naj se odloči gospod Beneš.

Prvi odmev v Parizu in Londonu Hitler ni povedal nič novega in se splošni položaj ni nič spremenil

Pariz, 27. sept. e. Splošni in glavni vtis sinočnjega Hitlerjevega govora je, da Hitler ni povedal nič novega in se splošni položaj ni nič spremenil.

V splošnem po mnenju Pariza govor ni prinesel nobenega senzacionalnega preokreta v mednarodni situaciji.

Takoj po Hitlerjevem govoru je bila sklicana seja ožjega kabineta, na kateri so kancelarjev govor proučevali.

V Londonu je bila sinoči tudi seja kronskega sveta pod predsedstvom kralja Jurija VI. O seji ni bil izdan noben komuniké. Smatrajo, da je bila seja v najožji zvezi z vprašanjem nekaterih ukrepov, za katere je potrebno kraljevo soglasje, tako zlasti glede splošne mobilizacije.

Ob 0.45 je bilo iz predsedstva vlade izdano poročilo, v katerem se naglašalo,

da Chamberlain ne sme prenehati z naporom za ohranitev miru, ker se mu zdi neverjetno, da bi vodja naroda, ki ne želi vojne, zahteval borbo v vprašanju, v katerem je v glavnem že dosežen sporazum. Kar se tiče angleške vlade, pravi Chamberlainovo obvestilo, bomo storili z naše strani vse in sprejeli nase tudi polno odgovornost za obljube, ki so bile danes, katerim pa Nemčija ne veruje, češ, da ne bodo izvedene. Mi bomo z naše strani storili vse v določenem roku, želimo pa, da nemška vlada pristane na sporazum v pogledu odstopa področja sudetskih krajev v duhu pogajanj, a ne potom sile. Verujem, da Hitler ne bo odklonil predloga za mirno rešitev spora, saj je potem izpolnjena želja rajha, da dobi sudetske kraje brez prelivanja krvi.

«Times» piše o Hitlerjevem govoru: Hitler je izjavil, da ima sedaj dr. Beneš v rokah vojno ali mir.

Delna mobilizacija v Angliji Sinoči so bili izdani prvi mobilizacijski ukrepi

London, 27. sept. br. Dočim je Anglija izdala dosedaj le splošne preventivne vojaške ukrepe in se v glavnem omejevala na posredovanje za mirno likvidacijo obstoječih mednarodnih sporov, je prišlo sinoči po Hitlerjevem govoru in v skladu s sklepi, ki so jih sprejeli na konferenci francoskih in angleških državnikov ter vojaških strokovnjakov, do prvih zelo značilnih ukrepov. V sporazumu z vlado je bila odredjena delna mobilizacija suhozemne vojske, vojnega letalstva in vojne mornarice.

Francoski generalistim Gamelin, ki je na nujen poziv prispeval v London, da prisostvuje razgovorom francoskih in angleških državnikov, je imel za tem važne razgovore z angleškim ministrom za koordinacijo državne obrambe, vojnim ministrom in šefom angleškega generalnega štaba. Na osnovi teh razgovorov je bil zvečer objavljen odlok o delni mobilizaciji. Pod oklepe so vpleteni vsi rezervisti profesionalne in obalne obrambe, vsi rezervisti vojnega letalstva in pripadniki specialnih oddelkov. Danes se je razen tega začela rekrutacija za suhozemno vojsko. Ker je vojna morna-

rica že v strogi pripravljenosti, lahko vsak čas stopi v akcijo. V komuniketu se poudarja, da ne gre za splošno mobilizacijo, marveč zgolj za prve varnostne ukrepe, ki naj zaščitijo Anglijo pred morebitnim presenečenjem.

Sklicanje angleškega parlamenta

London, 27. sept. br. Sinoči sta bili gornja in spodnja zbornica sklicani za v sredo k izrednemu zasedanju. Spodnja zbornica se sešate v sredo dopoldne. Na dnevnem redu bodo interpelacije, nakar bo ministri predsednik Chamberlain v odgovor na nje podal ekspozé o mednarodnem položaju. Orisal bo prizadevanje angleške vlade za mirno ureditev mednarodnih sporov, potek razgovorov med francoskimi in angleškimi državniki ter navedel ukrepe, ki jih je vlada dosedaj izdala za zaščito angleških interesov. Zatrjuje se, da bo Chamberlain ob enem predložil parlamentu važne predloge, ki naj dajo vladi možnost, da v danem primeru nemudoma izda vse potrebne ukrepe.

Nov poskus Chamberlaina v Berlinu Osebnostno pismo Hitlerju z novimi kompromisnimi predlogi

London, 27. sept. br. Po apelu, ki ga je naslovil na odgovorne državnike ameriški predsednik Franklin Roosevelt, je večer popoldne še angleški ministri predsednik Chamberlain napravil še nov poskus, da reši mir in doseže mirno ureditev nemško-češkoslovaškega spora. V soglasju z angleško in francosko vlado je poslal kancelarju Hitlerju osebnostno pismo, ki ga je odnesel v Berlin poseben kurir, Chamberlainov očišči sodnik Horace Wilson.

Ob 16. je prispeval v letalom v Berlinu je bil ure pozneje sprejet pri Hitlerju, pri katerem je ostal 55 minut. Davi se je z odgovorom Hitlerja vrnil v London.

Vsebina Chamberlainovega pisma Hitlerju se ni bila objavljena. V poučljivih krogih pa zatrjujejo, da je Chamberlain predlagal nove kompromisne rešitve sudetskega vprašanja in predvsem zahteval naj se 1. oktobar ne smatra za skrajni rok, marveč naj se tudi prebežna odločitev postavi na rok nadaljnjega

pogajanja za mirno ureditev vsega problema.

Zu...

Nemški načrt nesprejemljiv

LONDON, 27. sept. AA. Parlamentarni sodnik Reuterja je izvedel, da je vsebovalo pismo Chamberlaina Hitlerju tudi izjavo, v kateri je bilo povedano, da je nemški načrt popolnoma nesprejemljiv. V pismu spetira na Hitlerja, naj pokaže svojo željo, da bi se vse rešilo na miren način v podrobnih pogajanjih med Nemčijo in češkoslovaško vlado glede procedure odstopitve sudetskih krajev.

Benešev odgovor Rooseveltu:

Mi se bomo branili!

PRAGA, 27. sept. AA. Prezident čsl. republike dr. Beneš je poslal sledeči odgovor na poslanico Roosevelta:

Globoko me je ganila vaša poslanica. Sprejel sem jo v trenutku, ko se moja država in moj narod čutita zapostavljena in ogrožena zaradi vojne nevarnosti. V času 20 let so vse vlade naše države vodile isto politiko miru in se zmerom izkazale za verne načelu, da se vsi spori rešujejo z mirnimi sredstvi. Vlade te države so sklenile pogodbe o arbitraži. Vodile so politiko miru in s Društvom narodov ter niso nikdar odstopile od tega svojega načela. Naše vlade so podpisale Kelloggov pakt ter ne bodo ničesar storile, kar bi se ne skladalo z odredbami tega pakta.

Ceprav je Češkoslovaška v času pogajanj pristala na največje žrtve, ki se tičejo njenih življenjskih interesov, pa njena vlada ni prekinila pogajanj v želji, da se spor reši z mirnimi sredstvi in sicer s sporazumom. Češkoslovaška poudarja, da je zmerom podpisala vsako arbitražno pogodbo z Nemčijo in da je ona v času sedanjega spora že predlagala, naj se ta spor uredi po določbah te pogodbe. Češkoslovaška je pripravljena ponoviti ta svoj predlog.

Češkoslovaška se vam globoko zahvaljuje, gospod predsednik, za vašo poslanico, ki more v teh težkih trenutkih mnogo storiti za pravično rešitev spora. Celó se danes verujem v to, da se more spor rešiti v duhu pravičnosti brez uporabe sile. Ves češkoslovaški narod upa, da se bo tako zgodilo. V primeru napada se bo češki narod branil. Kljub temu pa pri nas prevladuje prepričanje, da konec vseh koncev vojna ni tisto sredstvo, s katerim se rešujejo vsa vprašanja. V tem sedanjem času morajo zmagati razum, človečanske ideje in duh pravičnosti.

Čsl. ponudba Poljski

LONDON, 27. sept. e. Reuterjev dopisnik v Pragi doznava iz zanesljivega vira, da osebnostno pismo prezidenta dr. Beneša prezidentu poljske republike dr. Moscickemu vsebuje pripravljenost češkoslovaške vlade, da se poljsko-češkoslovaški nesporazumi končajo tudi za ceno revizije češkoslovaških meja na podlagi sporazuma.

Madžari presenečeni

BUDIMPEŠTA, 27. sept. e. Navdušenje, ki je nastalo prve dni v madžarski javnosti zaradi mnenja, da bo Češkoslovaška prisiljena odstopiti kraje za madžarsko večino Madžarski, je že precej splahnelo, kar je vidno opaziti, odkar se je Chamberlain vrnil iz Godesberga v London. Po radiu in tisku sicer še vedno propagirajo madžarske zahteve in vsak dan tudi odajajo v slovaškem jeziku. Značilno je, da nazivajo sedaj Slovače za svoje brate. Možnost sporazuma med CSR in Poljsko je madžarske kroge zelo presenetila, ker bi to torpediralo madžarsko politiko in madžarske zahteve.

Čsl. problem pride pred svet DN?

Zeneva, 27. sept. e. V krogih Društva narodov pripisujejo francoski vladi namen, da bo v primeru, če Nemčija napada Češkoslovaško, predložila zahtevo, da svet Društva narodov uporabi člen pakta Društva narodov, ki se nanaša na teritorialno neodoljivost države članice in na kolektivno varnost. Vse kaže, da je bil svet Društva narodov v Zenevi polsposoben že obvečen o tem francoskem namenu. Svet DN se bo, kakor bodo paš navedli razmere, sestel v Zenevi ali pa v Parizu.

Nemške stranke v ČSR za obrambo republike

PRAGA, 27. sept. e. Praki radio je sinoči objavil vest, da so sudetsko-nemška zveza, nemška socialdemokratska stranka, nemška demokratska stranka in nemška katoliška stranka predsedniku republike dr. Benešu poslali izjavo, v kateri poudarjajo, da demokratska mladina v teh usodnih časih, ki jih preživlja češkoslovaška republika, ne bo zapustila svoje domovine in da je pripravljena na borbo proti odstopu področja, ki pripada češkoslovaški republiki. V tej izjavi tudi poudarjajo, da se bo omladina z orožjem v roki borila za kraje, v katerih je bila rojena in v katerih je dolej živeła.

Priljubljenost italijanskega vojnega letalstva

Rim, 27. sept. e. Iz zanesljivega vira doznajajo, da so preleteli vsi aktivni letalci ukaz, da so neposredoma 24 ur na dan na zračnem. Vsi dopisniki so bili obveščeni.

Hitler vztraja pri svojih zahtevah Do 1. oktobra zahteva izročitev sudetskih pokrajin v smislu nemške spomenice

Berlin, 27. sept. br. Sinoči je na zborovanju v berlinskem Sportpalastu govoril kancelar Hitler. Razpravljal je izključno o stališču Nemčije v sedanjem mednarodnem položaju. Uvodoma je razčlenil nemško zunanjo politiko navajajoč, da sloni na narodno socialističnem svetovnem nazoru. Govoril je o raznih miroljubnih predlogih Nemčije, ki pa da so bili vsi odklonjeni. Zaradi tega se je Nemčija morala gigant-sko oborožiti in je potrosila za to v zadnjih petih letih silne milijarde. Danes ima najmodernejše oboroženo vojsko, mornarico in letalstvo. Napadal je demokracije d žave, ki da rujejo proti Nemčiji.

Zatem je prešel kancelar Hitler na sudetsko vprašanje in je takoj v začetku poudarjal, da gre pri tem za zadnje teritorialne zahteve, ki jih postavlja Nemčija Evropi. toda to so zahteve, od katerih ne more odstopiti. Podal je oris češkoslovaške zgodovine z nemškega stališča, pri čemer je v izredno ostrih izrazih napadal prezidenta dr. Beneša Rekel, da se je češkoslovaška država ustanovila na osnovi laži, ker je dr. Beneš na mirovni konferenci trdil, da obstoja češkoslovaški narod, čeprav takega naroda ni in ni bilo. Tako so Čehi najprej anektirali Slovače, nato pa si prisvojili še tri in pol milijona Nemcev ter nad milijon Madžarov. Podkarpatskih Rusov in Poljakov. »Ko vam o tem govorim«, je poudaril pri tem Hitler, »sočustvujem z usodo vseh teh preganjanih Madžarov, Slovakov in Ukrajincev, a vendar govorim seveda na krajino, kaj zagovorniki mojih Nemcev.«

V nadaljnjih izjavah je Hitler rekel, da je dr. Beneš na mirovni konferenci obljubil kantonizacijo nove države, da pa te obljube ni držal, temveč da se je v ČSR začel režim terorja in da je »gospod Beneš hotel nemstvo enostavno počasi in dosledno iztrgati.«

Chamberlainovo posredovanje

Hitler je orisal razvoj sudetske krize. Vnóvič je naslavljal ostre očitke na prezidenta Beneša, češ da je ČSR na vsako spravljivo nemško ponudbo odgovorila z novim preganjanjem nemškega prebivalstva. Nadaljeval je:

«Toda je nastopila Anglija in pridružila se ji je tudi Francija ter sta Čehom stavili edino možni predlog, da se nemško ozemlje prepusti Nemčiji. Spritje grozilo Anglije in Francije, da se za Češkoslovaško ne bosta več zavzemali, če končno ne izroči nemškega ozemlja Nemčiji. Je Benešu preostal le izhod, da je na ta predlog pri-

stal. Takšna je bila njegova beseda, v resnici pa nemškega ozemlja ni dal Nemčiji, temveč je Nemce prepodil iz nje. Beneš je to mojo ponudbo zopet izgrajl in je preganjanje našega ljudstva še povečal.

Predsedniku Chamberlainu sem hvaležen za vse napore. Zagotovil sem mu, da nemški narod ne bo ničesar drugega kakor mir, zadržal sem mu pa, da se meje, preko katerih ne more. Zadržal sem mu, da nas, ko bo Češkoslovaška uredila ta problem in ko se bodo Čehi mirno sporazumeli tudi glede drugih manjšin, da nas Čehi potem nič več ne zanimajo in da smo tedaj pripravljeni tudi garantirati meje. Mi ne moremo nobenih Čehov.

Memorandum

Sedaj pa je prišel trenutek, ko se lahko napravi samo še prelom. Če je kdo pokazal takšno potrpežljivost, kakor smo jo pokazali mi, se o njem ne more reči, da hoče vojno. In končno je na strani gospoda Beneša 7 milijonov Čehov, tu pa stoji narod s preko 75 milijoni pripadnikov.

Jaz sem torej sestavil memorandum, v katerem sem podal svoje zadnje in končne zahteve. Te zahteve ne pomenijo nič drugega kakor realizacijo onega, kar je gospod Beneš obljubil. Vsebinske te zahteve je enostavna: Ono področje, na katerem je naseljen nemški narod, ki se po svoji volji odloči za priključek k Nemčiji, se mora sedaj Nemčiji priključiti in sicer takoj. Označil sem meje tega ozemlja, ki so se določile na osnovi že deset let zbiranega materiala o narodnostnih in jezikovnih mejah na Češkoslovaškem. Določil sem, da pride to področje pod nemško oblast, ker je bistveno, da je od Nemcev zasedeno. Končno razmejitve sem prepustil vsemu onih rojakov, ki se tam nabajajo. Pristal sem na to, da se plebiscit na tem področju izvrši po saarskem statutu.

Pripravljen sem bil prepustiti razmejitve nemško-češki komisiji. Gospod Chamberlain je menil: Ali ne bi mogla biti to mednarodna komisija? Bil sem pripravljen tudi na to. Nadalje sem bil pripravljen pristati, da se za časa plebiscita naše čete umaknejo z ozemlja ter da se prepusti skrb za red in mir britanski legiji.

Hitler vztraja pri roku 1. oktobra

To je torej vsebina memoranda. Nič drugega ne predstavlja kakor praktično izvedbo onega, kar je gospod Beneš obljubil. Gospod Beneš pa pravi, da je memo-

